

NOTAT

Til ministeren

24. februar 2010

Kommenteret høringsnotat om udkast til lov om tilbagelevering og overførelse af stjålne eller ulovligt udførte kulturgenstande (L132)

Kulturministeriet sendte den 13. januar 2010 et udkast til lov om tilbagelevering og overførelse af stjålne eller ulovligt udførte kulturgenstande i høring med frist til den 10. februar 2010.

Frem til den 11. februar 2010 havde 11 organisationer mv. afgivet hørings svar, se bilag 1.

I det følgende redegøres for hovedsynspunkterne i de modtagne hørings svar.

1. Anvendelsesområde (§ 2)

§ 2, stk. 1, afgrænser bl.a. lovens anvendelsesområde til krav på tilbagelevering af stjålne kulturgenstande fremsat af statsborgere i eller juridiske personer hjemmehørende i en stat, der har tiltrådt konventionen af 24. juni 1995 om stjålne eller ulovligt eksporterede kulturgenstande.

§ 2, stk. 2, afgrænser bl.a. lovens anvendelsesområde til kulturgenstande, der ulovligt er udført fra en stat, der tiltrådt konventionen.

Unescos Nationalkommission ser gerne at lovens anvendelsesområde udstrækkes til også at omfatte lande, som ikke har tiltrådt konventionen, men som på anden måde har forpligtet sig, f.eks. ved en bilateral aftale med Danmark.

Advokatrådet har anført, at det ville være hensigtsmæssigt, hvis der samtidig med lovforslaget blev gennemført tiltag, der kan sikre tilbagelevering af stjålne og ulovligt udførte kulturgenstande imellem Danmark og de lande, der ikke har tiltrådt UNIDROIT-konventionen.

Kulturministeriets kommentar:

Efter Kulturministeriets opfattelse må udgangspunktet være, at stater, der ønsker at deltage i det internationale samarbejde for at hindre tyveri og ulovlig udførsel af kulturgenstande, bør tiltræde UNIDROIT-konventionen.

Kulturministeriet lægger vægt på, at lovforslaget, såfremt det vedtages, vil udgøre et væsentligt skridt i Danmarks deltagelse i det internationale samarbejde for at hindre tyveri og ulovlig udførsel af kulturgenstande.

Kulturministeriet finder på den anførte baggrund ikke grundlag for at foreslå en hjemmel til kulturministeren til at indgå bilaterale aftaler med lande, som ikke ønsker at tiltræde konventionen, og en bestemmelse om, at lovforslagets ordning skal finde tilsvarende anvendelse i forhold til sådanne lande.

Det bemærkes endvidere, at indgåelse af sådanne bilaterale aftaler i medfør af artikel 5, stk. 2, i parallelaftalen til Bruxelles I-forordningen i øvrigt ville kræve samtykke fra Den Europæiske Union.

2. Fremadrettet virkning (§ 18)

§ 18 fastlægger, at loven kun finder anvendelse på krav vedrørende kulturgenstande, der er stjålet eller ulovligt udført efter lovens ikrafttræden.

Unescos Nationalkommission argumenterer for at tillægge loven tilbagevirkende kraft i situationer, hvor tungtvejende grunde taler herfor, f.eks. i tilfælde, hvor der foreligger ond tro hos en erhverver af stjålne eller ulovligt udførte kulturgenstande.

Kulturministeriets kommentar:

Det giver anledning til væsentlige retssikkerhedsmæssige betænkeligheder at tillægge loven tilbagevirkende kraft, idet borgere og professionelt handlende bør have mulighed for at sætte sig ind i de retsregler, der regulerer handel med kulturgenstande og indrette sig i tillid hertil.

Hertil kommer, at den bestjålne fortsat vil kunne rejse krav om tilbagelevering efter dansk rets almindelige regler om tilbagelevering af stjålne genstande i Danske Lov 6-17-5, også for så vidt angår krav om tilbagelevering af kulturgenstande, der er stjålet før lovens ikrafttræden.

På den anførte baggrund finder Kulturministeriet, at loven ikke bør finde anvendelse på krav vedrørende kulturgenstande, der er stjålet eller ulovligt udført før lovens ikrafttræden

3. Forlænget forældelsesfrist for tilbageleveringspligten i særlige tilfælde (§ 7, stk 2)

I henhold til § 7, stk. 2, forlænges forældelsesfristen for pligten til at tilbagelevere en kulturgenstand i en række særlige tilfælde fra 50 til 75 år fra tidspunktet, hvor en genstand blev stjålet, herunder i tilfælde, hvor genstanden tilhører en offentlig samling.

Unescos Nationalkommission har foreslået, at det overvejes at forlænge den nævnte 75 års frist for så vidt angår genstande tilhørende offentlige samlinger i lande, hvor et særlige beskyttelseshensyn gør sig gældende.

Kulturministeriets kommentar:

Kulturministeriet har foreslået en lovgivning, som i videst muligt omfang lægger sig op af konventionens krav.

Lovforslaget bygger på det princip, at man på de områder, hvor konventionen i forhold til gældende dansk ret indebærer en udvidet adgang til tilbagelevering eller overførelse af kulturgenstande, ikke bør indføre en regulering, der giver adgang hertil i videre omfang, end det er krævet efter konventionen. Det er således med lovforslaget tilsigtet at bevare en balance mellem på den ene side hensynet til den, der har erhvervet en kulturgenstand, og på den anden side den, der ønsker den tilbageleveret eller overført.

4. Fristen for fremsættelse af krav om tilbagelevering og overførelse (§ 8 og § 11)

§ 8 fastlægger fristen for indbringelse af krav for domstolene om tilbagelevering af stjålne kulturgenstande til 3 år efter at den, som rejser kravet, vidste hvor kulturgenstanden befandt sig og kendte erhververens identitet.

§ 11 fastlægger fristen for indbringelse af krav for domstolene om overførelse af ulovligt udførte kulturgenstande til 3 år efter at den anmodende stat vidste, hvor kulturgenstanden befandt sig og kendte erhververens identitet.

Unescos Nationalkommission har foreslået, at det overvejes om 3 års fristen er for kort med henvisning til, at talrige lande, som har mistet store mængder af kulturværdier, ikke har ambassader i Danmark.

Kulturministeriets kommentar:

Der henvises til ministeriets kommentar ovenfor til punkt 3 om forældelsesfristen for tilbageleveringspligten i særlige tilfælde (§ 7, stk. 2).

5. Forholdet mellem Unesco's 1970-konvention og UNIDROIT-konventionen

I kapitel 2 i bemærkningerne til lovforslaget om lovforslagets baggrund beskrives bl.a. UNIDROIT-konventionens forhistorie og dens samspil med Unesco's 1970-konvention om midlerne til at forbyde og forhindre ulovlig import, eksport og ejendomsoverdragelse af kulturgenstande.

Unescos Nationalkommission har foreslået, at bemærkningerne udbygges med yderligere information om UNESCO's 1970-konvention, eksempelvis om konventionens artikel 7, der beskriver den nationale regulering af området, som de kontraherende stater er forpligtet til at indføre.

Kulturministeriets kommentar:

De med Danmarks tiltrædelse i 2003 af UNESCO's 1970 konvention forbundne forpligtelser må anses for opfyldte. Derfor finder Kulturministeriet ikke, at der er behov for at udbygge omtalen af 1970-konventionen i bemærkningerne til et lovforslag, der vedrører forslag til Danmarks opfyldelse af nye krav, som udspringer af en anden konvention.

6. Undtagelse fra retten til erstatning ved tilbagelevering af stjålne kulturgenstande (§ 9, stk. 3)

§ 9, stk. 3, afskærer den, der har erhvervet en kulturgenstand ved arv, gave eller på anden vederlagsfri måde fra retten til erstatning, hvis den, vedkommende afleder sine rettigheder fra, ej heller ville have haft ret til erstatning.

Advokat Buch Boje Thyssen har påpeget, at for det tilfælde at meningen med bestemmelsen i § 9, stk. 3, har været, at den, der har erhvervet en kulturgenstand ved arv eller gave, ikke har ret til erstatning, fordi vedkommende ikke har betalt for genstanden, er der et overset hensyn at tage til den arving eller gavemodtager, som eventuelt måtte have haft mulighed for at vælge andre genstande i boet efter arvelader eller tilhørende gavegiver. Advokat Boje Thyssen gør i samme forbindelse opmærksom på det mulige tab, en arving eller gavemodtager lider i form af betalt boafgift eller gaveafgift for genstande, som skal tilbageleveres.

Kulturministeriets kommentar:

Bestemmelsen i lovforslagets § 9, stk. 3, gennemfører konventionens artikel 4, stk. 5.

Sigtet med bestemmelsen i § 9, stk. 3, er, at den, der modtager en stjålet kulturgenstand vederlagsfrit, ikke skal stilles bedre end den, der overdrog genstanden.

Den, som ved arv, gave eller på anden vederlagsfri måde har erhvervet en kulturgenstand, er således ikke afskåret fra erstatning. Denne opnår imidlertid efter den foreslåede bestemmelse i § 9, stk. 3, ikke en bedre ret end den, som genstanden blev overdraget fra.

7 Stater som har tiltrådt UNIDROIT-konventionen

I kapitel 2, afsnit 3 i bemærkningerne til lovforslaget om status for UNIDROIT-konventionen og 1970-konventionen oplyses det, hvilke stater i henholdsvis Norden og EU, som pr. 1. januar 2010 har tiltrådt UNIDROIT-konventionen.

Kulturværdiudvalget har foreslået, at det tillige oplyses, hvilke lande uden for EU, som har tiltrådt konventionen.

Kulturministeriets kommentar:

En opregning af stater, som har tiltrådt en konvention kan kun give et øjebliksbillede. Derfor har ministeriet valgt alene at medtage stater, som Danmark har et nærmere samarbejde med. For en ajourført komplet liste over stater, som har tiltrådt UNIDROIT-konventionen, henvises til UNIDROIT's hjemmeside www.unidroit.org.

8. En dansk tiltrædelse af UNIDROIT-konventionen

Det fremgår af indledningskapitlet til bemærkningerne til lovforslaget, at lovforslaget har til formål at gøre det muligt, at Danmark kan tiltræde UNIDROIT-konventionen

Auktionsholderforeningen i Danmark mener ikke, at Danmark skal tiltræde konventionen. Foreningen finder derfor ikke, at der er behov for lovforslaget.

Kulturministeriets kommentar:

Kulturministeriet deler ikke Auktionslederforeningen i Danmarks opfattelse af behovet for en dansk tiltrædelse af konventionen.

Bilag 1

Skrevet med fed: Kommentarer

Andre: Ingen kommentarer

Høringssvar vedrørende udkast til lov om tilbagelevering og overførelse af stjålne eller ulovligt udførte kulturgenstande

1. Advokat Buch Boje Thygesen 14. januar 2010
2. Forbrugerrådet 14. januar 2010
3. Østre Landsret 25. januar 2010
4. Vestre Landsret 25. januar 2010
5. Kulturværdiudvalget 2. februar 2010
6. Institut for Menneskerettigheder 4. februar 2010
7. Kulturarvsstyrelsen 5. februar 2010
8. Københavns Byret 5. februar 2010
9. Unescos Nationalkommission 10. februar 2010
10. Auktionslederforeningen i Danmark 10. februar 2010
11. Advokatrådet 11. februar 2010

Peter Navntoft
Departementet